

og 1685, som bestemme, at visse Eiendomme, med Hensyn til hvilke der var Spørgsmaal om, hvorvidt de i Medhold af Lovartiklen vare frie for Tiende eller ikke, ere tiendefrie, og de omtale som Anledning dertil, at vedkommende Præster i de forskjellige Sogne havde ment, at de maatte være berettigede til at faae Tiende af dem. Men disse kongelige aabne Breve indeholde netop, at Præsten ikke er berettiget til at faae Tiende, og dette er jo ogsaa i sig selv, er afgjørende Grund for, at der slet ikke i Loven er Spørgsmaal om, at disse tiendefrie Sorder skulde yde Præstetiende. Nu er det altsaa paa Eftergivelsen af to saadanne Forpligtelser, hvoraf den ene nu er aldeles uden mindste Betydning, og den anden kun angaar Spørgsmaalet om Offer og Accidenter, at man i Lovforslaget vil støtte Indførelsen af en Afgift til Statskassen i det Omfang, hvori man gjør det! Seg kunde forstaa, at man vilde sørge noget for Præsterne; der er jo netop ogsaa, saaledes som den ærede Forslagsstiller igrunden bemærkede, ad administrativt Veie truffet Bestemmelse om, at Sædegaardseierne og de tiendefrie Sorders Ciere skulde yde til deres Præst; men deraf kan man slet ikke udlede det Allermindste med Hensyn til Tienden. Det, at en administrativ Bestemmelse har fastsat, hvad der saaledes skulde udredes, er ikke Andet — og det ved ganske vist ogsaa den ærede Forslagsstiller, som har havt meget med disse Lønningslove at gjøre; — end at f. Ex. Amtsrådet efter en Mødt af 1847 bestemmer, hvor Meget der skal ydes, naar Vedkommende ikke vil yde Offer, og det er paa samme Maade, at det er fastsat med Hensyn til de forskjellige Tilfælde, hvor der bliver Spørgsmaal om at yde Noget til Præsten for saadanne tiendefrie Sorder. Naar jeg nu tager Hensyn dertil, vil jeg sige, at det nu at paalægge og indføre en saadan Afgift til Statskassen, som man i § 2 giver det erklærede Udseende af at være en Erstatning for Eftergivelse af Forpligtelser, der paa hvile Vedkommende, er mig aldeles ubegrindeligt, og i alt Fald er det vist, at det at fritage Folk for en Forpligtelse, som enten slet ikke eksisterer eller i alle Tilfælde har en aldeles underordnet Betydning, er et Indgreb i Rettigheder, som Rigsdagen vistnok ikke vil gaa ind paa. Det, at den Tiendefrie, som ved Lovgivningen har været hjemlet Sædegaardene, komplette eller ukomplette, og de fra dem afhændede større eller mindre Parceller, nu uden videre Godtgørelse skulde falde bort, er i Grunden Noget, der i den Grad griber ind i velerhvervede Rettigheder, at man neppe vil kunne indlade sig derpaa. Det er allerede blevet Fremhævet under den tidligere i Dag behandlede Sag; men her kommer det paa en speciel Maade til Anvendelse, at den samme Lovgivningsmagt, som ved Udjevningen af det privilegerede og uprivilegerede Hartkorn gav en Erstatning til dem, som nu bleve mere behyrdede med Skatter, end de hidtil havde været, idet de kom

til at deltage i dem paa samme Maade som Andre, ikke kan ville berøve de i Følge Loven tiendefrie større eller mindre Parceller den saaledes hjemlede Ret, og at der kun er een Maade, hvorpaa der kan foretages Noget i den Retning, og det er ad den Veie, som Afsløsningsloven i omvendt Forhold er kommen til at faa ind paa, nemlig ved at give Erstatning, førend man tager en Bestemmelse om, at Tiendefriheden skal berøves dem, der allerede have den. Den kan kun borttages samtidig med, at man i Overensstemmelse med, hvad der tidligere er foregaaet, og hvad der nu i omvendt Forhold paatænkes, giver Erstatning for den Ret, man vil berøve Folk. — Det er naturligvis overflødig for mig at sige, at jeg gjennemtrængt af Rigtigheden af det, jeg har tilladt mig at anføre, nemlig om den Uretfærdighed, man vil begaa ved saaledes at vige bort fra, hvad Lovgivningsmagten altid har erkjendt, ikke kan stemme for Sagens Overgang til anden Behandling; men jeg vil i Forbindelse dermed kun udtale det Ønske, at Lovforslaget maa blive taget tilbage, og at man under Hensyn til de forskjellige Grunde, der nylig ere anførte for en Afsløsning af Tienden, — jeg antager nu slet ikke, at man vil lægge videre Vægt paa denne Udtalelse af mig — nu vil standse dette Forslag, saa at man i det Hele kan komme til at se, hvorledes Sagen stiller sig, og saa maaske komme ind paa den rigtige Veie med Hensyn til det, der er Gjenstand for dette Lovforslag.

S. Hansen: Naar man optæfter sig det Spørgsmaal, hvad det er for Eiendomme og Sorder, der rammes af nærværende Lovudkast, hvilke Eiendomme det altsaa er, som den ærede Forslagsstiller her agter at paavælte ganske nye Byrder, ledes man nærmest hen til at finde Udtalelser herom i Lovforslagets § 2, der netop handler om de nye Byrder, der skulde paalægges. Der finder man imidlertid ikke andet end Udtrykket „vedkommende Sorder“, hvilket ikke er meget oplysende, og gaar man til § 3, staar der „de omhandlede Sorder“, hvilket er endnu mindre oplysende. Man maa altsaa gaa tilbage til § 1 og se, om man der kan finde Noget. Der finder man da, at de Sorder, hvorom der her kan være Tale, ere Sorder, der hidrøre fra hidtil tiendefrie Sædegaarde; det siges, at det er de Sorder, der omtales i Danske Lovs 2—23—11, men da der i 2—23—11 blot staar „Sædegaarde“, og da man ikke kan tro, at den ærede Forslagsstiller uden Hensigt har gjort Forandring i det Udtryk, som der findes, maa man vel sige, at det, den ærede Forslagsstiller her har omfremmet med et saadant vagt Udtryk, ikke kan være det samme, som menes i Lovens 2—23—11 med et meget klart Udtryk. Det er altsaa Sorder, der hidrøre fra hidtil tiendefrie Sædegaarde, der menes, og derved ledes man nærmest til at tænke paa saadanne Parceller, som tidligere have hørt til Sædegaarde, men som nu ere skilte fra disse